Eduskunnan hallintovaliokunta

ASIANTUNTIJALAUSUNTO
HE 46/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta

Pelastusopisto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto Pelastusopistosta annetun lain 28 ja 29 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan Pelastusopistosta annettua lakia muutettavaksi ammatillisen peruskoulutuksen opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteiden osalta siten, että opiskeluoikeuden väliaikaisen keskeyttämisen perusteena olisivat laissa tällä hetkellä säädettyjen keskeyttämisperusteiden lisäksi asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittaminen tai äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa tai muu perusteltu syy.

Opinto-oikeuden keskeyttäminen maanpuolustusvelvollisuuden perusteella

Nykyinen käytäntö, joka ei mahdollista opintojen väliaikaista keskeyttämistä maanpuolustusvelvollisuuden perusteella on ristiriidassa Suomen perustuslain (731/1999) 127 §:n kanssa, samoin kuin asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain kanssa. Tältä osin Pelastusopisto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana ja tarpeellisena.

Pelastusopisto haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin. Tällä hetkellä opiskelijoiden valintavaiheessa tiedetään tarkkaan valittavien opiskelijoiden määrä. Opiskelijoita valitaan tietty määrä ns. varasijoille mm. turvallisuusselvityksissä ilmenneiden karsiutumisten varalta. Lähtökohtaisesti kaikki opiskelemaan valitut ottavat paikan vastaan ja aloittavat juuri sinä ajankohtana, jolle opiskelijat on valittu. Jos opiskelijalle myönnetään väliaikainen opiskeluoikeuden keskeytys, aiheuttaa se ennakointiongelmia opiskelijamäärissä sekä opintojen järjestämisessä. Toisaalta ei ole kustannustehokasta, mikäli opiskelupaikkoja jää tyhjäksi, toisaalta kurssikoon kasvattaminen ylimääräisillä opiskelijoilla ei ole mahdollista työturvallisuussyistä. Jos ryhmäkokoja joudutaan kasvattamaan, tarvitaan lisäresursseja niin opetukseen kuin kalustoon, välineisiin ja varusteisiin. Sen vuoksi näihin mahdollisiin lisäkustannustarpeisiin on varauduttava sisäministeriössä.

Erityisesti pelastajatutkinnon rekrytoinnissa ja opintojen suorituksessa korostuvat fyysisen toimintakyvyn vaatimukset. Opiskelijan tulee täyttää opiskelijavalintakriteereissä mainitut vaatimukset. Jos opiskeluoikeus keskeytetään, tulee olla täysi varmuus opiskelijan fyysisestä suorituskyvystä opintojen jatkuessa. Asevelvollisuuden suorittaminen ei itsessään vielä takaa fyysisen suorituskyvyn säilymistä vaaditulla tasolla, koska niin asepalvelus kuin siviilipalvelus voi toteutua hyvin eri muodoissa. Ennen kuin opiskelija voi jatkaa opintojaan, on hänen annettava hyväksyttävä todistus fyysisestä suorituskyvystään Pelastusopiston hyväksymässä testauspaikassa. Opiskelijan on hankittava testaus omalla kustannuksellaan. Jos opiskelija ei ensimmäisellä yrittämällään suoriudu testauksesta hyväksytysti, menettää hän opiskeluoikeutensa. Pelastusopisto pitää tätä merkittävänä yksityiskohtana, jolla turvataan edes jonkinasteinen mahdollisuus opiskelijaryhmien hallintaan.

Pelastusopisto
PL 1122 (Hulkontie 83)
70821 Kuopio

Puhelin (vaihde)
0295 450 201

www.pelastusopisto.fi

Opinto-oikeuden keskeyttäminen äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan perusteella

Opinto-oikeuden keskeyttäminen äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan perustella on Pelastusopiston näkemyksen mukaan naisten ja miesten välistä tasa-arvoa edistävä. Tähän perusteeseen liittyy kuitenkin samankaltaista ongelmatiikkaa kuin opinto-oikeuden keskeyttämiseen maanpuolustusvelvollisuuden perusteella. Pelastusopistolla täytyy olla täysi varmuus opiskelijan fyysisestä suorituskyvystä opintojen jatkuessa. Koska käytännössä opintojen jatkaminen ei ole mahdollista kesken lukukauden, tarkoittaa tämä opintojen jatkumista vasta seuraavan mahdollisen lukukauden alkaessa.

Opinto-oikeuden keskeyttäminen muun syyn perusteella

Esityksessä mukaisesti opinto-oikeus olisi mahdollista keskeyttää väliaikaisesti myös muusta perustellusta syystä. Muuhun perusteltuun syyhyn liittyy riski, että oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakuprosessien määrä kasvaa. Tämä puolestaan kuormittaa käytettävissä olevia resursseja. Myös opiskelijoiden sisäänottojen suunnittelu ja valmistuneiden määrän ennakointi vaikeutuvat, koska joudutaan odottamaan oikeusprosessien tuloksia.

Jos "muu perusteltu syy" katsotaan tarpeelliseksi, on opiskeluoikeuden keskeyttämisen oltava mahdollista enintään vuodeksi, eikä keskeytykselle sen jälkeen enää voisi anoa jatkoaikaa. Vaikka Pelastusopiston toteuttamissa koulutuksissa keskeyttäminen on muihin oppilaitoksiin verrattuna erittäin harvinaista, on olemassa kuitenkin sellainen näkemys, että opintojen keskeytyksen jatkuessa pidempään, todennäköisyys opintojen jatkamiseen laskee merkittävästi.

Jos opinto-oikeus keskeytetään perustellusta syystä, edellyttää se samalla tavoin terveydentilan ja fyysisen suorituskyvyn varmistamista ennen opintojen jatkamista opiskelijan omalla kustannuksella.

Opinnot etenevät opetussuunnitelman ja lukujärjestyksen mukaisesti tiiviinä kokonaisuutena, jossa opintojaksot muodostavat jatkumon. Oppiminen rakentuu aiemmin opitun pohjalle, mikä on erityisen merkittävää työturvallisuuden näkökulmasta. Kaikkien esitettyjen muutosten osalta on huomattava, että Pelastusopistolla ei ole resursseja järjestää tuki- tai täydentävää opetusta opiskelijoille, joiden opinnot ovat olleet keskeytyksissä. Mitä pidempi keskeytysjakso on ollut, sen työläämpää opintojen jatkaminen on, koska opetuksessa vastataan alati nopeammin muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin ja käytänteet voivat vuodessakin muuttua.

Rehtori Mervi Parviainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 05.11.2019 klo 16:09. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.